

జీవితం సంసారానికి, సంఘానికి. దాని కట్టుబాట్లకూ ప్రతిబింబం. మనసు ఆలోచనలకూ, ఆచరణకూ అధారం. జీవితం అనే భవనంలో మనస్సు అనే మంచి మంచి ఉన్న తాళయాలతో కాంతి లేఖలు ప్రసరింప చేసుకొంటూ, తమ తరువాత వాను తమ అడుగుజాడల్లో నడిచేటట్లుగా ప్రవర్తిస్తూ, తమలోని మంచి లోకానికి చూపించి తరించిన నారి జీవితాలే ధన్యమాతాయి. ఏవో చిన్నచిన్న సంఘటనల వల్ల మనస్సును వ్యాకులత పెట్టుకుని మధనపడ్డం కంటే 'అహా'నికి తిలోదకాలిచ్చి, నునస్సాక్షిని ఆధారం చేసుకుని చేతులు మంచిని చేస్తూ కాలాన్ని దొర్లించే జీవితమే ఉత్తమం అనిపించుకుంటుంది. లోకం ఏప్పుడూ తమతో కలిసి జట్టూ పట్టాలు వెయ్యని వ్యక్తుల్ని అపనిండలతో మాట్లుపొడిచి, సింహగర్జన చేస్తూ, అవకాశం లభిస్తే కబళించడాదికే వ్రయత్నిస్తుంది. వారితో పోరాడి నిజాన్ని నిరూపించడానికే సిద్ధపడి, ఆ పద్మపూహాన్ని భేదించడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తూ, వెలుగువీడల జంఝాటంలో కొట్టుకుంటూ ఒడ్డుకు చేరకుండానే ఈజీవితమనే తెర జారుకుంటుంది. ఇల్లాంటి నీటిబుడిగల్లాంటి తుంబ్రీలను లక్ష్యపెట్టకుండా జీవిత బాటులో ఆదర్శంగా నడిచిపోయినవారే సామాన్య మానవులుకు ఓ మెట్టుపెనివారు అటువంటివారే లోకానికి అతీతులుగా కూడా కన్పిస్తుంటారు. అట్టి అతీతుల్లో కెల్లా ఊహాతీతమైన అతీతురాలు శకుంతలా దేవి.

శకుంతల గారింట్లో తన చిన్నతనంలో పుష్కరం క్రిందట కాపురం వుండేవారు. మళ్ళీ ఈనాటికి తను భార్య బిడ్డలతో ఆ యింటికి కాపురం వచ్చారు.

ఆ నాడు తను ఆ యింట్లోకి వచ్చిననాడే 'అక్కా' అని శకుంతలని పిలవడం; 'తమ్ముడూ!' అని ఆమె తల నిమరడం, అక్క నడుంకి రెండుచేతులూ చుట్టేసి పట్టుకునేసరికి ఆప్యాయతగా 'రాజూ!' అంటూ చేరదీసుకున్న దృశ్యం తరగని ముద్రలా తనలో నిల్చిపోయింది. ఈనాడు ఆమెను గురించి తల్చుకుంటూంటే కళ్ళల్లో అశ్రువులు తనకు తెలీకుండానే క్రింద రాలిస్తాయి.

“అనగనగా ఒక రాణి

ఆ రాణికి నోరులేని పశిపాపలపై ఎంతో జాలి.

పశిపాపలపై పుట్టని పాపీ యాజీవి.
పాపలకోసం పరితపించే నా పతితపావనీ.”

అనేపాట ఆహూలలో నాలుగోడలూ నిత్యం వెయ్యి స్వరాలుతో ధ్వనిస్తూన్నట్లే వుంటాయి. ఆ వేదనాభరితమైన ఆ స్వరం అలకించిన ప్రతీ దయార్ద్రహృదయం నిజంగా నీరై ఏరులా పారుతుంది... గుండె స్తంభించి పోతుంది.

ముప్పై వసంతాలు నిండకపోయినా అరవైయేళ్ళ జీవితానుభవాన్ని సంపాదించింది శకుంతలాదేవి. ఆమె గొప్ప ఆశయంతో దేన్నో ఆధారంగా తీసుకుని హేతువు కందని రీతిలో సాగిస్తోంది జీవితం.

ఎన్నోసార్లు జీవితంలో ఎదురు దెబ్బలు తింటోన్నా, గతించిన దుర్భరకాతిన్యపుస్మృతులు మనస్సును రంపపుకోత పెడుతున్నా-తన జీవితాధ్యాయాల్లో ప్రతీ వసంతంలో తగిలిన గాయాలు గుండెలపై విలయతాండవం చేస్తోంటే, సహనాన్నంతా కూడదీసుకుని తల ఎత్తే వేదనలను త్రొక్కిపెట్టే ప్రయత్నంలో విడిచే వేడి నిట్టూర్పుల్లా కిన్నెర స్వరాలకు తాళాలు వేస్తున్నట్లు ఆవేదనంతా ఆ పాటలో క్రక్కుతూన్నట్లుంటుంది.

రాళ్లను కరిగించేరాగం... గుండెలు పగిలే తాళం... రాగానుభూతీని పొందుతూ కంపించే హృదయం!

“పాపను ఇచ్చి జీవితాకాశంలో మెరుపే కల్పించి జీవన జ్యోతిగా పాపను చూచి ఆనందించే ఆ రాణి! మరుక్షణంబులో మానసాంబుధిలో ఉల్లోలంబా కల్లోలం రేకెత్తించి పాపను విధికారాశి గొంపోవా కారుచీకటా దుఃఖ రాకాశి బారచాచి నలుదిశలూ యా రాణి మనసంతా అంధకారంలో నిండీ అనందించుటయే యా దేవుని లీలా.”

కోటిమూలుగు లొక్కసారిగా నిలచి మానవుల న్యభలను తీర్చే దైవాన్ని ప్రశ్నిస్తూన్నట్లుంది ఆ స్వరం! ఒంటరిగా నిస్సహాయంగా నిల్చింది.

‘కటికి చీకటిలో కళ్ళంటవ్యధారలతో చిలికి సిధిలంబై తన బాధనంతా కథగనాలాపించి కరగించియారాణి

వ్యధిత హృదయంబుతో నేతలతో జీవించి
మట్టిబొమ్మవోలే మనులుమాయుండె యీ రాణి॥
అనగనగా ఒక రాణి.....”

మనసులో ఉన్న ఆవేదన, బాధ శకుంతలాదేవి తన పాటల్లో పొదిగి గొంతెత్తి పాడుతూంటే ; రాళ్ళు కూడా ఆ విషాదానికి కరిగి వరదలై ప్రవహిస్తాయా అన్నట్లుండేది, ఆమె అంతర్యములోని సంక్షోభం అక్షరాల కూర్పుతో - తీవ్రమయిన నిట్టూర్పులతో ఉవ్వెత్తునా తరంగాలుగా బయటకు వస్తుండేది.

ఎన్నోసార్లు కోటి కావ్యాలకు సరిపోయినంత గాధగా ఆమె అదే పాటను పాడుతూంటే ఓనాడు రాజు మనస్సుండబట్టలేక అడిగాడు.

‘శకుంతలాదేవీ! మీరెన్నో కథలు వ్రాస్తారు. భావానుగుణ్యంగా, రాగాలు కట్టి పాటలు పాడారు-కాని ఆ ఒక్క పాటను ఎందుకలా కోటి ప్రత్యేకలతో పాడారు? వివేచారి మనస్సుల్ని దారుణంగా చెదరగొడ్డా హృదయాన్ని శోభింపచేసే ఆ పాటంటే మీ కెందుకింత...’

‘ఓ! అదా?...’ అంటూంటేనే మళ్ళీ యింక ఆమెను యెదరు ప్రశ్నించలేకపోయాడు రాజు—

ఆమె హృదయంలో ఏం భావాలుండేవో; ఆమె చూపులు మాత్రము పాతాళపు లోతుల్ని పరికిస్తూ న్నట్లుండేవి.

‘అక్కా: ఆ పాటలోని విలువ ఏమిటో నాకు చెప్పారా?’ అని మళ్ళీ అడిగాడు రాజు.

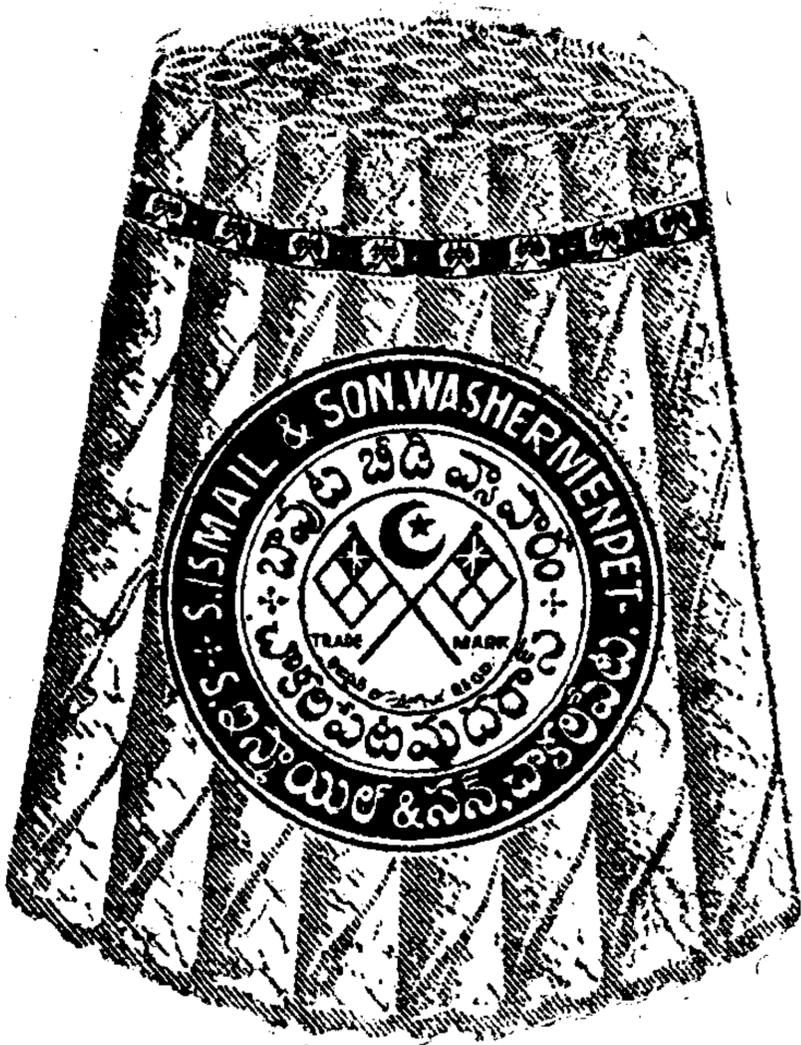
ఆమె ఏదో చెప్పాలనుకుని రాజు కళ్ళల్లోకి నిశ్చల దృష్టితో నిశితంగా చూసింది. మళ్ళీ ముభావంగా తల వంచేసుకుంది.

అయినా రాజుకి అక్కవల్ల ఆ పాటలోని ప్రాముఖ్యతని తెల్సుకోవాలనే పట్టుదల హెచ్చయింది.

‘అక్కా! ఏమిటి విషాదానికి? మీ కెందుకీమనోవ్యధ? మీ హదయంలోని ఆవేదన ఏమిటో నాతో చెప్పి తీరాలి. శకుంతలాదేవీ! మీ చిన్న తమ్ముని మంకు పట్టుకు మన్నించండి.’

‘త...మ్ము...దూ!’

అవును తమ్ముణ్ణి కాబట్టే...సర్వకాల సర్వావస్థ

బావుటా బీడీలు
ఉత్తమ వైనది!

ఎలప్పుడూ మా బావుటా బీడీలనే
ఉపయోగించి ఆనందము, ఆరోగ్యము
పొందండి.

SHAIK ISMAIL & SON.
MADRAS-21

లతోను మీ శుభ సౌభాగ్యాన్ని కాంక్షించే తమ్ముణ్ణి కాబట్టే అడుగుతున్నా... నా కుతూహలం కోటి స్వరా లతో తొందరచేసి మిమ్ముల్నుడుగుతోంది. నా ఆరాటం తిరుగుబాటు చేస్తోంటే తట్టుకోలేక మిమ్ముల్ని అడుగు తున్నా-మీరు చెప్పక తప్పదు!

'నా జీవిత గాథ తెల్సుకుని-విసి ఎవరు చేయగలిగిం దేమీయులేదు.' ఎంతో నెమ్మదిగా అంది శకుంతలా దేవి—

'మీకు ఇల్లు వాకిలీ, ధనం అన్నీ ఉన్నాయ్. ఎందు కింత విచారం?' అంటూ తన చిన్న హృదయంలోని భావం వ్యక్తం చేశాడు రాజు.

'నన్నువ్వర్ధం చేసుకోలేవు రాజూ!'

'కొంచెమైనా చెప్పకూడదా?'

'బాబూ!' అని ఆమె ఆతన్ని వారిస్తోంటే భాషల కందని మాతృవాత్సల్యం ఆ రెండక్షరాలకూ అమర త్యాన్ని కల్గిస్తోంది.

'చెప్పండి. మీలోని అంతర్వేదన ఏదో తెల్సుకు నే వరకూ నేనిక్కడనుంచి కదలను.'

ఆమె నిశ్శబ్దంగా కూర్చుంది. ఆ ఇంట్లోనూ, ఆమె జీవితంలోనూ ఊహించుకోలేని గాఢమైన నిశ్శబ్దం...

ఆమె లేచి గదిలోకి వెళ్ళి మంచంమీద పడుకుని దిండులో తలదూర్చి తడిపింది. అయినా రాజు ఆమెను అనుసరించి మళ్ళి రెట్టించి అడిగాడు—

'నా జీవితంలో శుఖం, శాంతి, కరువయ్యాయి. నా బ్రతుకే భారం...' అంది ఎంతో బరువుగా.

* * *

ఓ రోజు ఆమె యింట్లోకి రాబోతుంటే ప్రక్క వాటాలోంచి కొన్ని మాటలు విన్నించాయి.

'అసలా పిల్ల నిజంగా యీవిడకు పుట్టిందో; లేక పోతే, ఏ హాస్పిట్రీలో అనాధబిడ్డనో తీసుకొచ్చిందో! ఏదో చచ్చింది! పీడ వదిలింది...నిక్షేపంలా మా పిల్లాణ్ణి పెంచుకోరాదా?' అంటూ ముక్కు మూతి త్రిప్పు కంటూ అంటూన్న ప్రక్కంటి ఆవిడమాటలు ములు కుల్లా రాజు చెవుల్లో దూరాయి. ఆ మాటలు రాజు విన్నాడుకదా అనే సంతృప్తితో ఆ ప్రక్కంటామె తృప్తిగా బయటకొచ్చి చూచింది.

రాజుకి ఆ చూపులు, ఆమె మాటలు గుండెలమీద సమ్మెటలో కొటినటుగా అయింది. ఎట్లాగో అడుగులో

అడుగు లేసుకుంటూ లోపలికొస్తుంటే లోనలినుంచి శకుంతలాదేవి కంఠస్వరం వినిపిస్తుంటే గుమ్మంలోనే టక్కున ఆగిపోయాడు.

'చిన్నారి పొన్నారి చిట్టిపాపలగూడీ

ఆటపాటలతో ఆనందించే భాగ్యమేలేదా?

ఆవేదనలతో అంత మొందుతేనా?

అంతే నా తలవ్రాతింటేనా ఓ దేవా! యీ రాణికి!'

ఆమె అల్లా పాడుతుంటే, శిలలుకూడా కరిగి కన్నీరు కారుస్తుంటే ఇంక సామాన్యల మాట చెప్పాలా?

అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ భారంగా లోపలి కొస్తున్నాడు రాజు - ప్రక్కగదిలో నుంచి ఆమె భర్త కూడా, ఆయన బంధువులతో ఆ పిల్లకంటే శకుంతలే చచ్చి పాబ బ్రతికుంటే తీరిపోయేది. కన్నకూతురు పోయిందని మాటకన్నా వానినోటంట వక్కసారి కూడా వినలేదు. ఆతనిమాటల్నే రెట్టించి, కొమ్మలు, రెమ్మలు, చిలకలు, నలవలు సృష్టించి ఎన్నో విధాల అడి పోస్తోంది శకుంతలాదేవిని.

ఇంక ఎవరిమాటలూ వినలేక తిన్నగా శకుంతలాదేవి ముందుకు వెళ్ళాడు రాజు. అక్కడకు కూడా వారిమాట లన్నీ స్పష్టంగా వినిపిస్తూనే వున్నాయి. అయినా ఈ లోకపు రాగద్వేషాలతో, మంచి చెడ్డలతో వారి విమ ర్శలతో ఏ ప్రమేయాలు లేకుండా బురదలో విలచిన పద్మంలా...వారి మాటలతాలూకు ఛాయలు కూడా తనసై ప్రసరించనీయకుండా.

తెచ్చివెట్టుకున్న గాంభీర్యంతో ఎల్లా నిలబడగల్గిందీ శకుంతలాదేవి? ప్రక్కగదిలో నుంచి దూషణ మరోగది నుంచి సాధింపులు; ఇంకోవైపు అపనిందలు - ఇవన్నీ విన్నించుకోకుండా ఆమె హృదయకవాటాలు బిగుంచు కొందా? విన్నించినా బురదలోని శుమ్మరివురుగులా ఆమెకు అంటడం లేదా? ఇంక ఆమె హృదయానికి ఔన్నత్యానికి విలువ కట్టడం తనకు ఆసాధ్యం అను కున్నాడు రాజు.

'రాజూ!' అని లోనికాహ్వానించింది.

శకుంతలా దేవిని గురించి ఎవరు ఏవిధంగా అనుకుం టున్నారో అన్నీ వివరంగా చెప్పాడు రాజు. అన్నీ వింటున్నప్పుడు కూడా ఆమె ఆవేశపడలేదు; ఆహం కారం లేదు; అసహ్యించుకోలేదు; అంతా వింటూ కూర్చుంటూకి చూస్తున్నట్లుగా చూసింది.

ఆ చూపులు, ఉపేక్ష భావం చూసే లోకానికంతకీ ఆమె ఎంతో ఉన్నత పీఠంలో వుందా అనిపించింది రాజుకి.

* * *

హెన్రూలు చదువు పూర్తయి కాలేజీలో చేరబోయే ముందు శకుంతలా దేవి వద్ద శలవు తీసుకోడానికి వచ్చాడు రాజు.

‘అక్కా దేనికోసమో నీ మనస్సులో ఎప్పుడూ ఆరాటపడ్తుంటావు. ఇప్పటికే నా చెప్ప కూడదా? నువ్వెందుకాపాట తర్చుగా పాడుంటావ్?’

‘రాజు! ఈనాడు నీ కర్మంకాదు. కానీ మళ్ళీ ఎప్పటికైనా పెద్దవాడివై ఇక్కడికొస్తే; అప్పుడు నేను బ్రతికుంటే... ఒక్కటి మాత్రం గుర్తుంచుకో! మనస్సుకు చికాకు కల్గినప్పుడు, భరింపరాని బాధ దుఃఖం ఎదుర్కొన్నప్పుడు ఆవేదనాభరితమైన హృదయంలో ఏదో ఒక మహోజ్వల శక్తి ప్రవేశిస్తుంది. ఆ మహా విరక్తి వల్ల ఒక్కొక్క జీవి ఒక్కొక్క విధంగా మారి

పోతాడు. జీవితంలో ఓడిపోయిన మెల్లీ వ్రాసిన మనోవేదన ఒక మహా కావ్యమైంది. ఎటు చూచినా జీవితంలో నిరాశా - ఆశాభంగం-మనోవ్యధా కారు మబ్బుల్లా కమ్ముకున్నప్పుడు ఆ విషాదా గీతాన్ని ఆలా పించి ఆవేదన చల్లార్చుకుంటూంటాను. ఈవిధంగానే నాగమ్య స్థానం చేరుకుంటా నింక. మళ్ళీ యీ ఇంటికి వచ్చినప్పుడేనా నన్ను జ్ఞాపకం తెచ్చుకో రాజు!...’

బాధతో శకుంతలా దేవివైపు కన్నెత్తి చూచాడు రాజు. ఆమె దగ్గరకు భాశీకృతులు పొంది కదిలాడు.

కాలేజీలో రాజు చదువుకునే రోజుల్లో రెండు మాడు సార్లు ఉత్తరాలు కూడా వ్రాశాడు. కాని జవాబిచ్చేందుకు శకుంతలా దేవి ఇహ లోకంలో లేదని తెలుసుకోలేకపోయాడు.

ఈనాడూమె పాడే పాటలోని భావం, తనకు బాగా తెల్సినా ఆమెకు సానుభూతి చూపించేందుకేనా ఏ వ్యక్తి వద్దని చెప్పతూ తరించిన అతీతురాలు శకుంతలా దేవి—

రాజగోపాల్ బనియన్లు

TRADE MARK

రాజగోపాల్ నిట్టింగ్ కో, తిరువూరు.

మధు:- ఒరే రామూ! నా నానగారు నాకు క్రొత్త బట్టలు చాలా తెచ్చారు నీకు తెలుసా?

రాజు:- ఒరే మధు:- మీ నానగారు నీకు తెచ్చిన క్రొత్త బట్టలు ఎన్ని రకములో నాకు చూపవూ? నేనున్నా కొనుక్కొంటా?

మధు:- నాకు మా నాన్నగారు శాండ్లో బనీన్లు, డ్రాయర్లు, అబ్బో ఎన్నో తెచ్చారు. ఇవి చూడు.

పిల్లలకు, పెద్దవారికి అనేక సయిజులలో బనీన్లు, డ్రాయర్లు, ఆడవారి బాడీలు, తయారుచేయువారు రాజగోపాల్ నిట్టింగ్ కంపెనీ:— తిరువూరు.

సరి క్రొత్త రకములు ‘మెరినా బ్యూటీ’ యింటర్ లాక్ బనియన్లు, ప్లయిన్ బనియన్లుకు, వెంటనే వ్రాయండి.

దొరుకు చోటు:—

రాజగోపాల్ బనియన్ స్టోర్సు, 90, గిడ్డంగి వీధి, మద్రాసు-1

స్టాకిస్టు, అండ్ ఏజంట్లు:—

శ్రీ బాలాజీ బనియన్సు, (హోల్ సేల్ మర్ చంట్లు,) విజయవాడ (ఆంధ్ర ప్రదేశ్)